

Katoliški GLAS

UREDNIŠTVO IN UPRAVA:

34170 Gorica, Riva Piazzutta, 18 - Tel. 83-177

PODUREDNIŠTVO:

34135 Trst, Vicolo delle Rose, 7 - Tel. 414646

Polletna naročnina Lir 3.000

Letna naročnina » 6.000

Letna inozemstvo » 8.000

Poštno čekovni račun: štev. 24/12410

Lteo XXVII. - Štev. 19 (1351)

Gorica - četrtek, 8. maja 1975 - Trst

Posamezna številka Lir 150

Rižarna - narodni spomenik

Dan otvoritve, 24. aprila, je bil lep v svojem pomladanskem prebujenju, žarki sonca so osvetljevali zid brez ometa, kjer je bila nekoč peč, misel pa se je premikala iz preteklosti v dogodek sam.

Takoj po vojni je nastopila tekma s časom, da bi se zabrisala vsaka sled, vsak dokaz strašnih zločinov. Začeli so Nemci, hoteli so vse pognati v zrak, a se jim ni posrečilo, zrušila se je le peč; nadaljevali so zavezniki in še drugi, ki so polagoma in načrtno brisali in brisali. Toda ni jim popolnoma uspelo.

Nad Rižarno se je v tistem času dvigal temnozelen dim iz visokega dimnika, dim iz človeških trupel; izginil je ta dim, toda ostal je in ostaja nad Rižarno še temen dim, ki se še ni zgubil v zrak.

CERKVENA OBLAST ZAOSTAJA ZA CIVILNO

Režija človeške zakrnjenosti je končno dopustila tudi dan odprtja Rižarne. Zakrnjenost pomešana z iskrenostjo.

Tržaški župan Spaccini je pozdravil predsednika republike v smislu občutnega in iskrenega človekoljubja ter je orisal kraj in našo sedanjo dolžnost.

Za njim so spregovorili trije trpni tega kraja: Slovenec Drago Skrinjar, Italijan Sergio Lupo ter židinja Laura Austerlitz. S težavo se je doseglo, da je smel ob tej priložnosti spregovoriti Slovenec. Na pritisk slovenskih zastopnikov je civilna oblast spoznala, da ne more mimo priznanja, da je tu trpelo in umrlo okrog 80 % Slovencev.

A potreben je bil pritisk s slovenske strani. Vendar je prišlo priznanje. V dvoističu nas ni bilo prav veliko. Poleg oblasti, pevcev tržaške stolnice, pevcev pravoslavne cerkve ter otroškega judovskega zbora je bilo še omejeno število ljudi, ostali pa so bili zunaj na ulici, ki so sledili poteku otvoritve. Manjkal je tu slovenski pevski zbor.

Tržaški škof je molil v katoliškem obredu, v latinskem in italijanskem. Zaman se sprašujemo, zakaj ni hotel moliti v slovensčini. Enostavno Slovenci naj ne pridejo v poštev, ne vem pa po kakšnem merilu. To je prisotne in vso slovensko javnost hudo prizadelo. Kadar pa nekdo žali najgloblja čustva, tedaj ni mogoče izustiti nobene besede.

Spregovoril je še sam predsednik italijanske republike. Imel je besede človeka, ki je vedel, kje je in kakšen je pomen tega dne.

Razšli smo se iz tega kraja z dvojno žalostjo: s spominom na tiste bridke dni in z grenkobo, da v priznanju Slovencev cerkvena oblast zaostaja za civilno.

SE DVE MISLI

Na zidovih je ostalo še nekaj poslednjih zapiskov obsojencev. Nevarno je, da bodo še te obiskovalci zbrisali (hote ali nehote). Nujno potrebno je, da se jih obvaruje s steklom.

Naši mrtvi čakajo, da se jim oddolžimo z glasno in slovesno slovensko molitvijo.

V jeziku, ki ga je pokoncilski Cerkev sprejela. To želimo storiti slovenski duhovniki in verniki prve dni meseca junija.

Tedaj si želimo, da bi nas bilo veliko število. Veliko nas je bilo v Gonarsu, še več nas mora biti v Rižarni.

Mrtvi ne potrebujejo proslave, potrebni so skupne molitve, zato je prav, da se jim čimprej oddolžimo za njihovo žrtev.

DUSAN JAKOMIN

Zanimanje Moskve za zapadne evropske države

Evropski listi poročajo, da je pozornost sovjetske partije bila doslej usmerjena predvsem na Jugoslavijo in Romunijo. Sedaj pa da se je usmerila zlasti na partije zahodne Evrope, to je na partije Španije, Portugalske, Francije in Italije. Tem partijam namerava Moskva odslej še bolj pritegniti vrvice, tako da bi z njih pomočjo vplivala na vladanje v zahodnoevropskih deželah. Odtod baje takšen pritisk na »zgodovinski kompromis« v Italiji. Odtod sprava KP Španije, ki se je znova podala pod okrilje Kremlja.

Najbolj podrejena Moskvi pa je francoska partija, kar sovjetska in vzhodnoevropska diplomacija javno prikazuje. Ob zadnjem obisku Brežnjeva v Parizu so priredili v sovjetskem veleposlaništvu večerjo za predstavnike francoske partije, ki je trajala kljub zadnje čase rahlemu zdravju Brežnjeva mnogo dalj kot je v diplomatskih krogih navada. Le-temu so sovjetski uradni glasniki posvetili v svojih poročilih veliko pozornost, s čemer naj bi bilo vsakemu jasno, da je Brežnjev navajen in trdno odločen dajati francoskim komunistom obvezujoča navodila.

Izgubili so večino

V študentskem odboru največje nemške univerze v Münchnu so komunisti prvič v sedmih letih izgubili večino. Lista krščansko-demokratskih študentov je prejela 53 odstotkov vseh glasov in dosegla s tem kar 12 mest od skupno 24. Tak izid volitev na univerzi v Münchnu še ne pomeni, da je na nemških univerzah prišlo do nazadovanja položajev skrajnih levičarjev, dasi se njihova oslabeitev odraža tudi na drugih nemških univerzah, pač pa so skrajni levičarji na raznih drugih univerzah svoje položaje celo okrepili.

Svet omame

Na Gregorijanski univerzi v Rimu so priredili srečanje, na katerem je bilo govora o sodobni družbi ter uživanju mamila. Prof. Ferrarotti je poudaril, da mladi uživajo mamila, ker jih k temu navaja današnja potrošniška družba. Uspeh za vsako ceno, denar in luksus so v zadnjem času dosegli skrajno mejo. Mladi pred vsem tem bežijo v svet omame in pozabljenja.

Pokopališki mir nad Indokino

Indokina, veliko področje južno-vzhodne Azije, do zadnje vojne francoska kolonija, potem pa prizorišče tridesetletnih krutih bojov med komunizmom in ameriško zamisljivo izrivanja komunizma iz strateško važnih dežel, je sedaj v rokah komunističnih sil. Padel je zastor še na dve državi, na Kambodžo in Južni Vietnam.

V sredo 30. aprila so se čete Južnega Vietnama brezpogojno vdale vladi Vietkonga, to je od komunistov vodenega gibanja za osamosvojitve vsega Vietnama. Prestolnica Južnega Vietnama Saigon je dobila novo ime: Hočiminh v počastitev spomina vodilnega revolucionarja Severnega Vietnama, ki je bil idejni pobudnik socialne revolucije in vsenarodnega odpora najprej zoper Francoze in nato zoper Amerikance.

MORALNI PORAZ SEV. AMERIKE

Tako se je zaključila tridesetletna vojna, ki naj bi po ameriški zamisli zajezila prodor komunizma na to občutljivo področje, pa je le pokazala, da je za borbo proti komunizmu treba imeti več kot tanke, topove, letala in bombe. Režima v Južnem Vietnamu in Kambodži sta bila tipično vojaška, brez prave opore v ljudstvu.

Krivicu bi delali temu ljudstvu, če bi trdili, da je to ljudstvo komunizem želelo. Milijoni beguncev pričajo prav nasprotno. Toda to ljudstvo je bilo postavljeno ob rob dogajanja, priča je bilo neverjetni korupciji, prepuščeno samemu sebi. Zato je bolj kot gledalec kakor pa prizadeta stran prisostvovalo zlomu najprej fronte na

severu dežele, potem pa še zlomu notranje fronte. Beg kambodžanskega predsednika Lon Nola in za njim južnovietnamskega predsednika Thieua je pomenil začetek konca.

Sev. Amerika je doživela enega največjih moralnih porazov v svoji zgodovini. Moralni poraz je tem večji, ker se je javno mnenje v ZDA obrnilo zoper pomoč ogroženim protikomunističnim režimom. Zaman je predsednik Ford rotil ameriški kongres, naj nakaže novo denarno pomoč za majajoča se režima v Kambodži in Južnem Vietnamu. Naletel je na gluha ušesa.

Edino, kar je lahko storil, je bila množična evakuacija ameriških državljanov in nekaterih domačih sodelavcev v obeh državah. V tem oziru je evakuacija res zgledno in uspešno potekla. Iz Saigona se je poleg vseh Amerikancev rešilo 117.500 Vietnamcev. Vsem je predsednik Ford dal pravico, da se naselijo v ZDA.

Nekaj pretresljivega je zgodba 30.000 Vietnamcev, ki jim ni uspelo vkrčiti se na ameriške ladje. Zatekli so se na razne ladje, v prvi vrsti ribiške. Vse to ladje pluje sedaj proti ameriškemu pomorskemu oporišču Subic Bay na Filipinih.

V ISKANJU NOVEGA POLITIČNEGA RAVNOTEŽJA

Medtem skuša predsednik Ford ustvariti novo politično ravnotežje. Celinska Azija je za ZDA izgubljena. Vse zgleda, da bodo Amerikanci opustili tudi svoja velika letalska oporišča na Tajskem. Sama tajska vlada je temu naklonjena. Primer Kambodže in Južnega Vietnama sta jo prepričala, da letala niso vse.

Velik odjek je imela v svetovni javnosti vest, da bo predsednik Ford v kratkem obiskal Evropo. Najprej se bo v dnevi 30. in 31. maja udeležil vrhunškega sestanka severnoatlantske obrambne organizacije NATO, na katerega bodo prišli voditelji 15 vanjo včlanjenih držav.

Zelo pomembno za mir na Bližnjem vzhodu bo Fordovo srečanje z egiptovskim predsednikom Sadatom 1. in 2. junija v Salzburgu. Odkar Portugalska drsi na levo, postaja Španija za ZDA vedno bolj pomembna. Zato bo iz Salzburga odletel v Madrid, od tam pa prišel še v Rim in svoje potovanje zaključil v Vatikanu, kjer bo obiskal sv. očeta.

NA VRSTI SO ČISTKE

Zalostne novice prihajajo sedaj iz Kambodže. Sam Ford jih je potrdil. Vlada »rdečih Kmerov« je dala pobiti 80 vodilnih častnikov, ki so sodelovali s prejšnjim režimom. Z njimi so pobili tudi žene, ker »da so del mož«. Če se hoče režim utrditi, se mora pač poslužiti strahovanja in izločiti ne samo resnične, temveč tudi možnostne nasprotnike. Vsaka revolucija tako ravna in tudi v Sloveniji je bilo tako.

Prav skope so tudi novice iz Saigona, odkar je bil »osvojen«. Tudi tam moramo pričakovati obsežne čistke. Seveda se bo o tem malo govorilo, še manj pisalo. Komunistični režimi znajo take stvari odeti v molk. Zal je to molk pokopališč.

Svetovni dan družbenih občil

Prihodnjo nedeljo, dne 11. maja, bomo praznovali IX. svetovni dan družbenih občil. Letošnja tema tega dneva je povezana s svetim letom, zato se glasi: Družbena občila v službi sprave.

V zvezi s to temo objavljamo razgovor z msgr. Petrom Cocolinom, goriškim nadškofom, ki je ob enem predsednik škofovske komisije za družbena občila na področju Treh Benečij. Na zastavljena vprašanja je msgr. Cocolin takole odgovoril:

1. »Družbena občila v službi sprave« je tema letošnjega svetovnega dneva družbenih občil. Kakšen je pomen praznovanja tega dneva v sklopu svetega leta, ki ima za cilj obnovo človeštva in pomirjenje med ljudmi?

V buli, v kateri je papež naznanil sveto leto, je zapisano, da je poziv k obnovi in spravi v skladu z željo po svobodi, pravičnosti, edinosti in miru, ki si jih vsakdo želi, ko postane jasna zavest, koliko zlega povzročajo vojne in nesloglasja v svetu.

Duh in prvenstveni namen dneva občil ni samo neko praznovanje, ampak odločna zatrditev nove zavesti, ki se mora uresničiti tudi po družbenih občilih, da more vse človeštvo v moči skrivnostnega božjega delovanja ter smrti in vstajenja božjega Sina doseči jamstvo resnične svobode in zedinjenja.

To zavest in to evangelijsko sporočilo je treba oznaniti vsemu svetu, saj je to poslanstvo Cerkev in vseh vernih. Oznanilo in njega uresničenje, tudi po družbenih občilih, postanejo tako vidni in konkretni znak volje osvoboditi človeka in ga vzgojiti k odgovornosti in pogumni dejavnosti.

2. Iz tega gledanja se poraja obveza delovanja za vse katoličane, za krščanske skupnosti na splošno in za krajevne Cerkev. Cerkev potrebuje svobodo razgovora, ki pomaga k soglasju v namerah in dejanjih. Kaj menite, kako naj v naših skupnostih premagamo pomanjkanje dialoga?

Cerkev je živo telo in zato potrebuje javnega mnenja, ki se poraja iz razgovora med različnimi njenimi člani. Le na ta način lahko razširi svoj nauk in poveča svoj vpliv. »Nujno je potrebno — je rečeno v okrožnici "Communio et progressio" —, da se katoličani zavedajo pomena svobode izražanja, ki pa mora sloneti na veri in ljubezni.

To pa zahteva premaganje neke miselnosti, ki je dosedaj povzročala odtujenost med škofom in duhovniki, duhovniki in božjim ljudstvom znotraj Cerkev.

Pravica obveščanja za vse; bratska izmenjava stališč; radostno razkrivanje raznih smeri, sad različnih karizem; spoštljivo iskanje rešitev tudi v nesoglasju, vse to

bo pripomoglo, da bodo naše skupnosti pričale ne z besedami, ampak z dejanji.

3. Brez tega pričevanja je silno težko za Cerkev, da svetu predstavi oznanilo, ki bo verodostojno in primerno miselnosti današnjega človeštva, saj je to človeštvo razočarano zaradi toliko besed. Kaj se vam zdi?

Oznanilo Cerkev ima svetovne razsežnosti; zato mora biti naslovljeno na vse. Prav zato terjaja Cerkev zase pravico, da oznanilo svojo besedo, zlasti ker zelo dejavno spremlja zemeljske zadeve in pozna miselnost ljudi ter znamenja časov.

Družbena občila so tista sredstva, ki ustvarjajo človeško sožitje, krepijo in predlagajo nove načrte, posredujejo veselje in pripravljajo boljšo bodočnost. Cerkev ne more ostati na robu tega procesa; nasprotno, vključiti se mora vanj in se postaviti v obrambo vseh, ki so izkoriščani in manipulirani od političnih, gospodarskih ter družbenih močnikov. Sprava in obnova morata temeljiti na pravičnem priznanju pravice.

4. Znano vam je gotovo, kako težko je uveljaviti družbena občila v pastoralno vzgojnem smislu v naših župnijskih skupnostih. Kako bi se dalo premagati brezbriznost vernikov na tem področju?

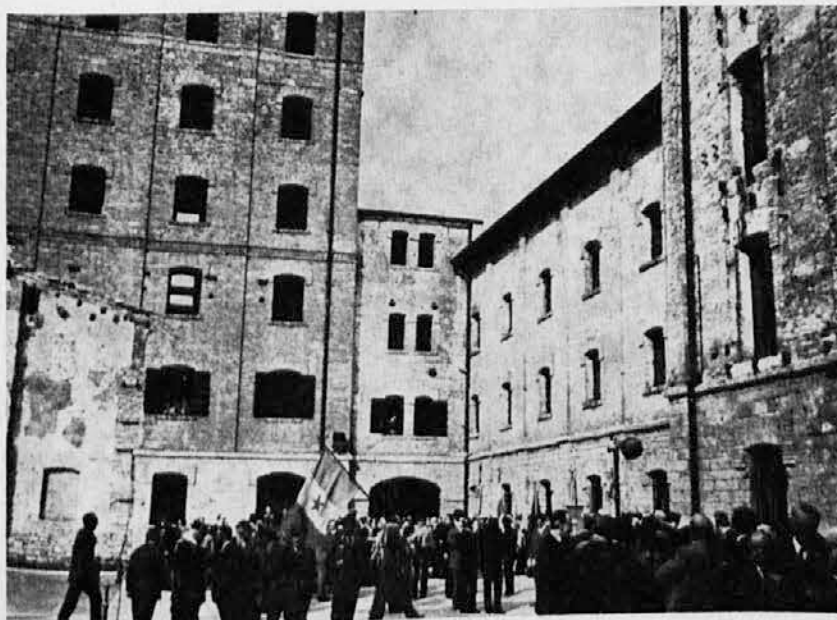
Družbena občila v župnijskih skupnostih so pač tista kot so ter bi se dalo marsikaj od njih želeti. Prizadevanje, da bi prešli iz miselnosti, ki za delo pooblasti druge, k miselnosti, ki kliče po soodgovornosti, je nevhvaležno. Toda verujem, da bomo našli nove izbire, ki bodo pomagale pri poslanstvu Cerkev; in to je: približati evangelijski vsem narodom, pospeševati ljubezen v pravičnosti, vse obnoviti v spravi in miru.

Pomoč materam z manj razvitimi otroki

Nemška katoliška podpora organizacija Caritas je v zadnjih letih omogočila 2.000 materam z manj razvitimi otroki bivanje v posebnih zdravstvenih centrih. Zdravljenje v takih primerih je navadno dolgotrajno in zato združeno z visokimi stroški. Zato je ta pomoč zares dragocena.

Sto vlakov iz Nemčije v Rim

Uprava zahodnonemških železnic je pripravila za čas od marca do decembra 1975 sto vlakov, ki bodo okoli sto tisoč Zahodnih Nemcev prepeljali v Rim na svetelno romanje. Železniška uprava še posebej vabi na romanje starejše ljudi in daje upokojencem posebne popuste. Popust prizna tudi osebi, ki spremlja starejšega človeka.

Tržaška Rižarna, kraj uničevanja naših primorskih ljudi

BREZ KULIS

Danes vsakdo rad sname klobuk pred sindikati. To tudi po pravici, saj so igrali in še igrajo zelo veliko vlogo ter so veliko priborili za delavce. Italijansko in zlasti tuje časopisje pa večkrat govori s pridržki o italijanskih sindikatih, češ da so nemalo sokrivi za sedanjo zmedo in izredno krizo v italijanskem gospodarstvu. Kaj nam kaže pogled za kulise?

Priznati je treba, da je italijanski sindikalizem kljub svojim pomanjkljivostim med zelo modernimi sindikalnimi gibanji na svetu. Posveča se notranji preosnovi, v njem se vse bolj uveljavljata težnja po avtonomiji ali neodvisnosti od strank in po organizacijski enotnosti, kar naj ga naredi za strankarsko nepolitično, a sindikalno politično delavsko gibanje.

PRETRIRANE NENEHNE STAVKE

Preidimo zdaj na kritiko. Neki nemški dnevnik trdi, da italijanski sindikati »naravnost brezvestno« proglašajo stavke in meni, da je resnično čudno, če se italijansko gospodarstvo še ni sesulo zaradi nereda, ki nastaja spriču prepogostih stavk. Izračunal je, da lani v Italiji v celem letu samo šest delavnikov ni bilo stavk.

Ko neki ameriški list primerja stavke v Italiji in ZDA, ugotavlja, da se v Ameriki »posreči« stavkati največ 45 minut, pa že rešijo spor, ker sindikati stavijo realne zahteve in podjetniki jih hitro sprejmejo. Oboji se zavedajo, da bi v nasprotnem primeru eni in drugi, pa tudi vsa skupnost imeli le škodo.

Zanimivo je tudi, kar je v zasebnem razgovoru povedal neki jugoslovanski partijski gospodarski strokovnjak. Po njegovem mnenju so stavke v Italiji skrajno pretirane. Pri nas, pravi, ni stavk, ker bi bile nesmiselne. Včasih pride do prekinitve dela v znak protesta proti kakšnemu direktorju ali podobno. In že v teh redkih primerih kratkih prekinitev nastane ne-

verjeten zastoj in zmeda, pa seveda tudi velika škoda v celotnem gospodarstvu.

Na pripombo, da so slovenski komunisti pred prihodom na oblast zelo propagirali in organizirali stavke, je odgovoril: zdaj je drugače. Zdaj smo mi odgovorni za gospodarstvo. Prej smo samo zahtevali in nas ni zanimalo, kdo bo dal in kje bo vzela. Danes pa moramo stvarno upoštevati, da moraš torto najprej narediti, potem jo šele lahko režeš na kose in deliš. Na splošno bi lahko rekli — ne da bi kakorkoli odrekli sindikatom njihovo veliko vlogo v naši družbi — da je prebivalstvo v Italiji že naveličano pretiranih nenehni stavk, ki povzročajo velik nered v gospodarstvu ter življenju sploh in požrejo dobršen kos še tiste majhne tortice, ki se jo kljub vsemu posreči narediti.

Eni pravijo, da sindikati nalašč vodijo takšno politiko, ker so preveč pod vplivom komunistične partije, da ji po načelu »čim slabše tem boljše« pripomorejo na oblast. Drugi sindikatom očitajo, da ne opravljajo svoje svojstvene naloge v resnično korist delovnih ljudi, ampak hočejo predvsem prevzeti vlogo političnih strank, če že ne vlade in parlamenta. Oboji kritiki prav gotovo pretiravajo, ostane pa dvom, če so italijanski sindikati res kos svoji zelo odgovorni vlogi in če res vselej uberejo pravo pot.

Prav je, da sindikati širijo svoj delokrog in pritisakajo tudi za izvedbo socialno-gospodarskih reform. Pravica do stavke je sveta in nedotakljiva, le da morajo sindikati upoštevati objektivno stanje v gospodarstvu, misliti na pravice vseh socialnih skupin, to je izmeriti svoje zahteve v sorazmerju z razpoložljivimi sredstvi skupnosti in potem izračunati, kaj lahko zahtevajo, da ne povzročijo več škode kot koristi za širšo skupnost, ker bi potem bili najbolj oškodovani ravno delavci, saj bi bili pahnjeni v brezposelnost.

DID

IZ ŽIVLJENJA NAŠIH LJUDI

Dr. Andrej Kobal na Primorskem

Dr. Andrej Kobal, pisatelj knjige »Svetovni popotnik pripoveduje«, nam sporoča, da bo prišel na Goriško in Tržaško v drugi polovici tega meseca.

Zelo nas je razveselila novica, da je dr. Kobal okrevал ter da želi obiskati primorske rojake. Nudi se nam priložnost, da se s »svetovnim popotnikom« srečamo in da iz njegovih ust slišimo o njegovem življenjskem delu in dogodkih, v katerih je bil tudi sam osebno soudeležen.

Na teh srečanjih ga bomo predstavili in spregovorili o njegovi zanimivi knjigi — katere drugi del je že v tisku in ki ne bo nič manj zanimiv kot prvi —, dr. Kobal pa bo z veseljem odgovarjal na vsa vprašanja, ki zadevajo njegovo delo.

V načrtu so razna srečanja: v Gorici v četrtek 22. maja, v Trstu pa v soboto 24. in v ponedeljek 26. maja. Predvidena so tudi srečanja v nekaterih drugih domovih. Na teh srečanjih bo pisatelj podpisoval knjigo svojih spominov.

Dr. Vladimirju Glaserju v spomin

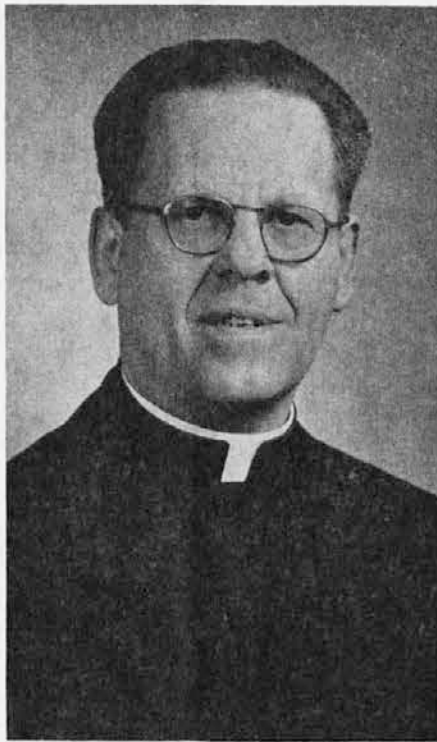
V sanatoriju na Trsteniku nad Trstom je 30. aprila umrl dr. Vladimir Glaser, s katerim me je vezala tesna prijateljska vez.

Rodil se je v Trstu 18. aprila 1894. Oče mu je bil Karel Glaser, profesor klasičnih jezikov na nemški gimnaziji v Trstu in pisec »Zgodovine slovenskega slovstva«, mati pa Poljakinja. Po končanem prvih študijah je prišel v Gorico, kjer je bil pri meni kot odvetniški koncipient. Bil je odličen in vreden pravnik, ki je vsem rad pomagal. Sodeloval je pri »Zvezi stavbnih zadrug« kot pravni svetovalec in bil predsednik »Prosvetne zveze«. Po opravljenem pruratorskem izpitu je odprl svojo pisarno v Gorici.

Seveda so se fašisti spravili tudi nanj kot slovenskega razumnika. Zato se je leta 1928 preselil v Jugoslavijo. Prek Maribora in Beograda se je končno ustabil v Odžaci, kjer je bil notar. Madžarska okupacija Bačke ga je leta 1941 pregnala z družino v Zagreb, kjer je dočakal konec vojne. Po vojni je prišel v Trst, kjer je bil nameščen najprej pri slovenskem oddelku zavezniškega radia, po letu 1954 pa pri italijanski upravi.

Glaser je bil človek globokega krščanskega in narodnega prepričanja. Vedno sleden v svojem mišljenju in delovanju se je hotel temeljito pripraviti na svojo smrt. Zato me je prosil, naj mu pošljem knjigo

Dr. Alfonzu Čuku v spomin

Iz Latrobe v Pennsylvaniji (ZDA) smo prejeli vest, da je 30. aprila letos umrl v St. Vincent College dr. Alfonz Čuk, vodja psihološkega oddelka na tamkajšnji visoki šoli. Novica nas je globoko pretresla tudi ker smo upali, da bo dr. Čuk vrnil na Goriško in nas s svojim širokim znanjem in bogastvom življenjskih izkušenj v pripevačnem američkem svetu podprl pri pastoralni obnovi in pri prosvetno-kulturnem delovanju. Namesto njegovega izdatnega prispevka in priliva tukajšnjim usihajočim silam je zdaj prišlo sporočilo, da ga nikdar več ne bo med nas. Sirotnjeji smo za odlično osebnost, ki se je uveljavila v znanstvenem svetu in obljubljala še plodovito dejavnost.

Dr. Alfonz Čuk se je rodil 6. julija 1912 v Biljah. Obiskoval je ljudsko šolo v domači vasi, pripravnico, gimnazijo, licej in prvo leto bogoslovja v Gorici ter nato študiral še pet let bogoslovja na Gregorijanski univerzi v Rimu. Doktoriral je iz teologije. Na univerzi Fordham v New Yorku je dosegel doktorat iz psihologije (1957) in opravil še training iz klinične psihologije na Catholic Charities Institute v New Yorku.

Na Goriškem je odgovarjal za celo vrsto zelo važnih služb: podpravatelj v bogoslovnem semenišču (1939-41); slovenski kaplan pri Sv. Ignaciju (1939-42); župnik v St. Andrežu (1942-44). Istočasno je bil profesor slovensčine, grščine in filozofije v malem ter profesor dogmatike v velikem semenišču. Ko je po končani vojni nadškof Margotti odprl v malem semenišču celotno slovensko gimnazijo, je nastavljal dr. Čuka za ravnatelja slovenskega oddelka v semenišču (1945-47). V newyorški škofiji je bil kasneje kaplan pri raznih mestnih cerkvah, dokler ni postal profesor psihologije in vodja psihološkega oddelka na visoki šoli v St. Vincent College v Latrobe.

Dr. Čuk je slovel po izredni izobrazbi, znanju jezikov in resnem delu, pa naj je šlo za dušno pastirstvo v Gorici ali v St. Andrežu, za poslanstvo vzgojitelja in

Ekumensko potovanje v Nemčijo

Apostolstvo sv. Cirila in Metoda v Trstu in Goricu pripravlja šestdnevno ekumensko potovanje od 8. do 13. septembra v Zah. Nemčijo. Udeleženci bodo občudovali lepoto Alp, v Nemčiji bodo obiskali kraje, kjer je deloval Primož Trubar in srečali tudi evangeličane. Dokončni program potovanja je naslednji:

8. septembra: Odhod iz Trsta prek Gorice, Vidma in Visokih Tur v Zell am See ter čez Kufstein v Rosenheim na Bavarskem.

9. septembra: Po ogledu Chiemsee prek Münchna v Augsburg.

10. septembra: Po Bavarskem v Ellwangen, kjer je bil tri leta v ječi sv. Metod in nato v Stuttgart.

11. septembra: Ogled Stuttgarta, nato v Tübingen in Derendingen, kjer je umrl Primož Trubar, povratek v Stuttgart.

12. septembra: Od Stuttgarta prek Ulma, Kemptna in Bavarskih Alp do Innsbruka.

13. septembra: Prek Brennerja, Brixna, Toblacha, Auronza, Tolmezza, Vidma in Gorice v Trst.

Cena potovanja znaša 132.000 lir. Vsak udeleženec mora imeti veljavno osebno izkaznico ali potni list. Vizumi niso potrebni.

Vpisovanje je v Trstu pri dr. Angelu Kosmaču, župniku v Ricmanjih, tel. 820570 in v Gorici pri Arturju Koshuta, via Mameli 8. (V Gorici je že 12 vpisanih.)

profesorja v goriških semeniščih, za publicista o aktualnih vprašanjih družabnega življenja ali za resnega znanstvenika na področju sodobne psihologije.

Ze kot bogoslovec je sodeloval pri reviji »Družina«; pozneje je pisal v liste, ki so izhajali na Goriškem med in po vojni. Urejeval je stanovsko duhovniško glasilo »Duhovni prepoved« (1944-46). V letih življenja v Ameriki je objavil celo vrsto literarnih ocen in znanstvenih razprav v argentinskem slovenskem tisku (Duhovno življenje, Glas slovenske kulturne akcije, Meddobje). Prav zdaj se tiska v Meddobju njegov uvodnik O človeški napadalnosti. Tudi za koledar Goriške Mohorjeve družbe je prispeval nekaj znanstvenih člankov (Moderna psihologija v koledarju 1966; O hipnozi in hipnotizmu v koledarju 1974). Več ocen psiholoških knjig in znanstvenih člankov je izšlo v severnoameriških katoliških enciklopedijah in drugih strokovnih tiskih.

Dr. Čuk je značilen primer številnih sinov narodnih manjšin, zapostavljenih in zatiranih, ki jim domače okolje ne nudi pogojev, da bi do polnosti razvili svoje prirodne izjemne zmožnosti, pa jih nekaj peha v tujino, kjer sipajo v naročje tujim narodom bogastvo svoje ustvarjalnosti. Toda medtem ko se drugi večkrat predajo novemu okolju, tako da so za lastni narod za vedno izgubljeni, je dr. Čuk ostal povezan s svojci in imel namen, da se vrne med goriške Slovence bogat na spoznanjih, izkustvih in stvaritvah in da vse to stavi v službo svojemu ljudstvu. Čas povratka se je bližal, zdaj pa je smrt prekinila dogovore in prekrižala načrte.

Bog bodi svojemu zvestemu služabniku bogato plačilo! Sorodnikom, številnim prijateljem in vsem, ki so pokojnika cenili, občuteno sožalje!

R. K.

★
Ne omahujmo pred vabljenimi spletkami in ne popuščajmo, ko gre za slovenski narod!
★

Iz Slovenije

Odkritje spomsinske plošče

V Idriji, mestu živega srebra, so na praznik farnega zavetnika sv. Jožefa delavca odkrili v novi cerkvi spominsko ploščo trem škofom: ljubljanskima škofoma Kavčiču in Wolfu, ki sta bila doma iz Idrije ter svetniškemu kandidatu škofu Gnidovcu, ki je bil v Idriji kaplan. Ploščo je odkril ljubljanski nadškof in metropolit dr. J. Pogačnik po slovenski maši, po kateri je tudi obrazložil življenjsko pot in delo vseh treh nadpastirjev.

Idrija je lahko ponosna na svojo novo cerkev in župnijski dom ob njej. Kdor obišče Idrijo naj ne pozabi ogledati si tudi to izredno delo moderne umetnosti.

Smrt staroste primorskih duhovnikov

V Podnanosu (Sentvidu) so pretekli teden pokopali starosto primorskih duhovnikov, upokojenega župnika Janeza Kovača. Pokojni je bil doma iz Postojne, kjer se je rodil leta 1884. Po končanem bogoslovju ga je škof poslal na Dunaj v Avguštinje, toda zaradi slabega zdravja ni mogel dokončati univerze. Vrnil se je domov in bil nekaj let prefekt v škofovih zavodih v Sentvidu nad Ljubljano. Pozneje je prišel za župnika v Sentvid na Vipavskem in ostal tu kot župnik nad 50 let. V tem času je pretrpel veliko hudega obolenem z drugimi slovenskimi duhovniki v času fašizma. Toda ostal je neuklonljiv v obrambi verskih in narodnih pravic.

V njegovi fari in v njegovi šoli je zraščel vojko Premrl, njegov kaplan je bil nekaj časa pok. Lado Piščanc. Ze ti dve imeni zadoščata, da nam povesta, kaj je bil pok. Janez Kovač. Tudi po drugi svetovni vojni ni popustil od svojih načel in zaradi tega ni bil priljubljen pri novih oblasteh kot vsi, ki znajo hoditi pokonci.

Bil je izredno duhoven mož, ki je veliko molil, veliko delal in tudi študiral. Med ljudmi in sobratih duhovniki je užival silno velik ugled, čeprav je bil včasih strog. Toda najprej je bil strog do samega sebe.

Ko je čutil, da ne more več oskrbovati šentviške župnije, je stopil v pokoj, a ostal je v svoji fari ter pomagal še naprej pri dušnem pastirstvu posebno v spovednici. V starosti 92 let ga je po kratki boleznici poklical k sebi večni Pastir. Pokopal ga je škof dr. Jenko ob udeležbi 80 duhovnikov v torek 29. aprila. Bog mu bodi bogat plačnik.

Kamenčki

Pismo nekdanjemu soborcu Tonetu Fajfarju

Spoštovani soborec iz Dolomitov!
Na dan prvega maja ste bili slavnostni govornik na zborovanju v Socerbu. Med deset tisočih poslušalci sem bil tudi jaz, ki sem tudi nekaj partizanov okrog Toškega čela. Nekeč vsa čela jedla iz istega kotla v kozolcu pod Grmado. Poslušal sem vas streljaj od razvalin socerbskega gradu in se zamislil.

Kot bivši krščanski socialist ste čutili potrebo, da namerite svoj kanon najboljši na bivšega tovariša Edvarda Kocbeka v zvezi z izjavami, ki jih je dal v knjigi, ki je izšla v Trstu. Očitni ste mu, da je bil proti enotnosti Osvobodilne fronte, da je bil za ohranitev samostojne krščanske skupine, da je bil proti bojni enotnosti partizanov itd.

Spoštovani tovariš — danes gospod — Fajfar, ali se spominjate tistega dne, ko ste hodili okrog borcev in jim ponujali značko s KLADIVOM IN KRIZEM, češ da morajo imeti krščanski socialisti svojo lastno bojno značko, da bi se razlikovali od drugih partizanov? In to značko ste prav vi dali izdelati nekemu partizanu, ki je potem prav kmalu padel na skrivnosten način, kakor se je šušljalo. Tisto značko ste nosili celo sami in to potrjuje glas, ki se je slišal, da ste bili vi celo bolj od Kocbeka za perspektivo krščansko-socialistične stranke.

Da je bilo tako, so še danes prič. Priče, ki na primer trde, da ste bili vi tudi proti izjavi na Pugledu.

Sprašujem vas: ste delali to iz prepričanja? V tem primeru bi morali danes sramežljivo molčati, ne pa napadati soborca, ki ni izdal svojega krščanskega prepričanja, kakor ste ga vi.

Ali pa ste provocirali? Tudi v tem primeru bi morali samo molčati.

Vaš bivši soborec

Bralci pišejo

Kako je z mojim sodelovanjem pri »črni roki«

»Nedeljski vestnik« iz Ljubljane objavlja vrsto člankov o delovanju »črne roke« med zadnjo vojno. V številki dne 20. aprila je tudi zapisal: »Naši zgodovini ni treba ničesar dodajati in ji tudi ne odvzemati. Treba je povedati resnico in iztrgati pozabi tisto, kar se je res zgodilo.«

Prav zato, da bi se spoznala resnica, objavljamo pismo Vinka Levstika iz Rima v nekoliko skrajšani obliki, pismo, ki ga po skoro enem mesecu Nedeljski dnevnik še ni objavil. (Ured.)

Nedeljski dnevnik dne 9. aprila piše o meni: »Ze v poročilu komisije o ugotavljanju vojnih zločinov iz leta 1944 je govorila o sedmih velikolaških črnorokcih, ki sta jih vodila Vinko Levstik (živi v Rimu)...«

Piscu Vidicu v vednost naj omenim, da sem se od 1. novembra 1944 do 30. marca 1945 nahajal v Ljubljani, in sicer v oficirski šoli, kjer sem bil z ostalimi vojenci vred deležen le triurnega prostega izhoda na teden, to je ob nedeljah od 15. do 18. ure, — vsekakor bore malo časa, da bi med tem časom lahko vodil »sedmerico« po Blokah.

Sicer pa nisem nikoli pripadal kakršni koli skupini črnorokcev, kaj šele da bi bil njihov voditelj! Tudi ničesar ne vem o žrtvah, ki jih v svojem pismu omenja gospa Strukelj, in lahko mirne vesti trdim, da nisem nikoli zakrivil smrti prav nobene civilne žrtve, pa tudi ne smrti nobenega ujetnika.

Vsakršno drugačno pisanje ne odgovarja resničnemu dejstvu in je zato krivično ter zlonamerno.

Edini očitek, ki ga sprejemem, je očitek, ki ga zmagovalec lahko naprti premaganu, — to je očitek, da sem bil domobranski vojak in sem se v domobranskih vrstah tudi hrabro boril.

Vsakomur pa, ki se upravičeno ali neupravičeno zanima za kroniko mojega življenja, naj v vednost pripiše še sledeče podatke. Najprej sem bil kot talec zaprt v »Belgijski kasarni« v Ljubljani, nato v taborišču Gonars, zatem pa odgnan na prisilno delo pri Perugi. Po padcu fašizma sem se pridružil Gradnikovi brigadi, ki je bila na Razdrtem kmalu razbita po Hermansovi diviziji; rešil sem se z malo skupino borcev in jih vodil do Ljubljanske X. brigade; med veliko nemško ofenzivo mi je poveljstvo brigade zaupalo položaj komandirja čete in sem se s svojimi fanti tudi pogumno boril.

Zakaj sem pozneje zapustil partizane in stopil v slovensko domobranstvo, o tem vprašanju ne gre, da bi ga na tem mestu pojasnjeval. S spoštovanjem

Vinko Levstik

Počastitev žrtev fašizma in nacizma

Dvorišče na goriškem gradu, kjer so streljali talce

V nedeljo 4. maja smo se goriški Slovenci zbrali v Katoliškem domu na spominski proslavi, ki jo je pripravila Zveza slovenske katoliške prosvete v Gorici. Spominska svečanost se pridružuje vsem ostalim, ki se vrstijo te dni med Slovenci in Italijani v naši deželi in drugod po Italiji v počastitev vseh, ki so se bojevali in padli v boju proti fašizmu in nacizmu.

Priveditev se je pričela v atriju Katoliškega doma z odkritjem doprsnega kipa Lojzeta Bratuža, ki je leta 1937 postal žrtev fašističnega nasilja. Kip, ki ga je izdelal akademski kipar Božo Pengov iz Ljubljane, je odkrila ga. Ljubka Sorli-Bratuževa, blagoslovil pa msgr. Anton Rutar, ki je za to priložnost spisal tudi primerno molitev, ki se glasi:

O Bog, čigar beseda vse posvečuje, izlij svoj blagoslov na kip našega prijatelja Lojzeta in daj, da nas bo vedno spominjal, da je človeško življenje nekaj svetega in da se moramo med seboj ljubiti.

Dr. Kazimir Humar je nato orisal lik Lojzeta Bratuža. Med drugim je dejal: *Lojze Bratuž je stopil v službo svojega ljudstva kot glasbenik, vzgojitelj in kulturni delavec. Toda kot kristjan je stopil tudi v službo Cerkve. Zato se ni nič pomišljal, ko mu je višja cerkvena oblast poverila skrb za cerkveno petje v slovenskem delu goriške nadškofije. Zavedal se je, da je bilo tako delo v tistih časih nevarno. Toda sprejel ga je iz ljubezni do Kristusa, do Cerkve in do svojega ljudstva. Kot vemo, je prav to dejstvo bilo krivo, da so ga hudobni ljudje zasovražili in sklenili maščevanje. Zato je Lojze Bratuž padel kot žrtev svoje ljubezni do Cerkve in do primorskega ljudstva.*

Zaradi tega, če zasluži kdo, zasluži on, da se ga spominjamo kot kristjani in kot Slovenci in da živi njegov spomin med nami kot lik katoliškega laika, ki je padel kot seme v zemljo goriške Cerkve.

Goriška Cerkev se do sedaj na tega svojega mučenika ni še spomnila. Prav zato je tem bolj na mestu, da smo storili vsaj mi slovenski katoličani. Pravzaprav smo na to čakali zelo dolgo, morda predolgo. Vendar je le prišel dan, da smo poravnali ta svoj dolg do pokojnega mučenika.

Mislim, da je najbolj ustrezno mesto za tak spomin prav Katoliški dom, tista naša hiša, v kateri naj bi gojili iste ideale, katerim je služil Lojze Bratuž in zaradi katerih je postal žrtev. In ti ideali so: služba Cerkvi in narodu.

Proslava se je nadaljevala v dvorani, kjer je v imenu Zveze pozdravila vse prisotne dr. Marilka Koršič-Cotar. Med številnimi gosti so bili sorodniki Lojzeta Bratuža, bivši interniranci, sojeni na tržaških procesih in konfinirani kot dr. Rafko Premrl, dr. Slavko Tuta, msgr. Anton Rutar, nato še deželni svetovalec dr. Drago Štoka, odborniki Slovenske skupnosti v Gorici, pokrajinska svetovalka Marija Ferletič, predstavniki Slovenske prosvete iz Trsta prof. Jože Peterlin in Marij Maver ter ga. Marija Bogataj, ki je v osvobodilni vojni izgubila edinega sina.

Nato je zbor »Lojze Bratuž« pod vodstvom prof. Stanka Jerčiča zapel tri pesmi: L. de Victoria O vos omnes, A. Gröbminga V tujini in L. Lebiča Lipa. Sledil je govor dr. Teofila Simčiča, ki je orisal odporniško gibanje na Primorskem s posebnim poudarkom na vlogo slovenske duhovščine v času med obema vojnama. Med odmorom so si udeleženci lahko ogledali razstavo dokumentov od leta 1920, ko se je začelo odporniško gibanje med primorskimi Slovenci do leta 1945.

V drugem delu programa so člani amaterske dramske skupine iz Gorice podali recital. V sliki, glasbi in besedi so bili prikazani odločilni momenti odpornišva proti nas, ki se ni začelo komaj leta 1941,

pač pa že dvajset let prej ob prvih pojavih fašističnih škvadristov. Ob koncu je zbor »Mirko Filej« pod vodstvom Zdravka Klanjščka zapel tri pesmi, Gallusovo Glejte, kako umira pravični, Bratuževo Sonce in priljubljeno pesem Kraguljčki v priredbi Lojzeta Bratuža.

Po proslavi smo se razšli z zavestjo, da to ni bila samo zunanja manifestacija, ampak hvaležen spomin vsem, ki so trpeli in umrli za svobodo, ter z željo, da bi tudi sedanji in prihodnji rodovi čuvali njihovo dediščino - i. ž.

Tudi letos bo v nedeljo 11. maja ob 4^h popoldne v TREBČAH

marijanska procesija

Najprej bo ob 4. uri sv. maša in nato procesija s kipom Matere božje. Slovesnost bo vodil škofov vikar dr. Lojze Škerl. Marijini častilci, vljudno vabljeni!

Jubilejni prvomajski praznik v Bazovici

Prvomajsko jutro je bilo sončno in nekoliko vetrovno. Mnogo naših ljudi je odšlo na daljše in krajše izlete, večina pa jih je ostala na domovih. Slomškov dom Bazovici je že pred desetimi leti pomislil prav na te ljudi in ker že takrat na Tržaškem ni bilo nobenega slovenskega prvomajškega praznika, je organiziral to slavoje.

EX TEMPORE

Praznik se je začel s sveto daritvijo v župni cerkvi za žrtve vojne in nasilja, nakar so se otroci in dijaki podali v Slomškov dom na prvi Ex tempore. Tam so si priskrbeli žigosane risalne pole papirja in se razkropili po vsej Bazovici. Lepo jih je bilo videti, ko so risali stare »kalune«, cerkveni zvonik, spomenik padlim, stare vaške zgradbe. Nekateri so se podali na bazovsko strelišče in risali spomenik bazovskim žrtvam in so tako tudi naši najmlajši prispevali svoj delež ob prvomajskem prazniku in ob tridesetletnici osvoboditve. Risarska tehnika je bila prosta. Skupno je bilo oddanih 140 risb, ki so ob razglasitvi nagrad bile postavljene na ogled v veliki dvorani Slomškovega doma.

Ob enih se je sestala komisija (Demetrija Cej, Atilij Kralj, Egidij Košuta, Novela Kralj, Aleksander Mužina), ki je po ne lahkem delu prisodila nagrade šestnajstim risarjem. Komisija se je pohvalno izrazila o mnogih delih, ki so bila z ozirom na starost prijavljenih res kvalitetna.

Kategorija A: 1. David Purič; 2. Danijel Cej; 3. Boris Tavčar; 4. Ivan Žerjal; 5. Katja Slobec.

Kategorija B (79 risb): 1. Mitja Hmeljak; 2. Miloš Križmančič; 3. Marko Milčič; 4. Bogdan Castellini; 5. Mojca Mljač.

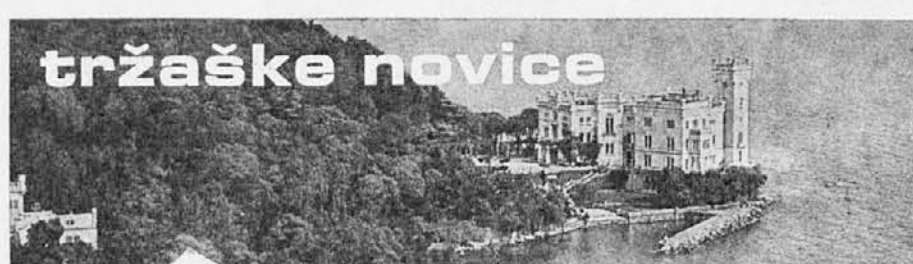
V nedeljo 11. maja ob 16.30 bo v Marijinem svetišču na Vejni

SVETA MAŠA V SLOVENSKEM JEZIKU

Kategorija C (29 risb): 1. Franca Zoch; 2. Renato Metlikovec; 3. Walter Jerman; 4. (ex aequo) Mirjam Kandut in Lučka Križmančič; 5. Igor Cej.

VESEL POPOLDANSKI SPORED

Kot prvi so nam zaigrali fantje, ki so si dali naziv »Explorer 1974«. Ti so nas zabavali s poskočnimi melodijami, vmes pa je od časa do časa »ustrelil« eno svojih humorist Marjan Kravos.

Sv. Ivan

V nedeljo 4. maja popoldne je gostoval v našem Marijinem domu mladinski oder Tabor z Opčin z veseloigro dvodejanko: Jaka Štoka »Lažizdravnika«. Igro je režiral in času primerno priredil mladi Marko Sosič. Nastop je bil skrbno pripravljen, igralci in igralko zelo živahni in spretni. Prireditev je dosegla popoln uspeh.

Ljudje

Črtomir Šiškovič, mladi in obetajoči violinist, je dosegel nov uspeh: na zveznem tekmovanju dijakov glasbenih šol, ki je bilo v Sarajevu, je zasedel prvo mesto.

Slovenski volivci iz Trsta (mesto) bodo lahko podpisali listo Slovenske skupnosti za pokrajinske volitve v ponedeljek 12. maja od 19.30 dalje v dvorani Slovenske prosvete, ulica Donizetti 3/I. Vabljeni v čim večjem številu.

Majcnova »Apokalipsa«

V torek 29. aprila je SS gledališče prikazalo v Kulturnem domu v Trstu dramo Stanka Majcna »Apokalipsa«. Delo, ki je bilo izvedeno izven abonmaja, je namenjeno tako imenovanim malim odrom in z njim se je SSG udeležilo festivala malih odrov v Novi Gorici ter že nastopilo z

V nedeljo 11. maja bo ob 17. uri gostoval v Marijinem domu pri Sv. Ivanu v Trstu amaterski oder Prosek-Kontovel z veseloigro v štirih dejanjih

»ZARES ČUDEN PAR«

Vljudno vabljeni!

njim v drugih mestih Jugoslavije.

»Apokalipsa« prikazuje skupino zapornikov, ki pričakujejo smrtno obsodbo. V tej mejni situaciji pride med njimi do trenj, vsi doživljajo velike notranje pretrse in duhovno stisko. Majcen je to mojstrsko prikazal in psihološko poglobil, delo pa odlikuje še ekspresionistični pristop, ki gledalca kar zagrabi.

Obisk v Bazovici

V petek 2. maja so prišli na obisk v Bazovico prijatelji iz Velikih Lašč in Ra-

Tudi v Trstu so govorili spomini

V ponedeljek 28. aprila je bil v Trstu v Društvu slovenskih izobražencev večer, posvečen medvojnim taboriščem, krajem, kjer je zorela vera in upanje v končno zmago svobode nad nasiljem in zatiranjem.

Predsednik društva je najprej nanizal kraje trpljenja slovenskih ljudi, kamor so jih odgnali samo zato, ker so bili Slovenci. Morali so v Gonars, Renicci, na Rab, v Dachau, v Auschwitz, v Rižarno in še v nešteto drugih taborišč smrti, kjer so umirali in čakali z velikim hrepenenjem svobodo. Nato so stopili pred oder interniranci, ki so preživeli tiste strašne čase in so se živi vrnili med nas.

Najprej je spregovoril Ado Lapornik, ki je bil interniran v Gonarsu. Povedal je takoj v začetku, da se nima za kakega mučenika, ker je bilo to še najbolj znosno od vseh taborišč. Res da ni bilo kako letovišče, saj jih je zelo veliko umrlo od krvave kolere, ki so jo dobili v barakah. Vendar je bilo kljub temu še dokaj znosno, posebno ker so dobivali od doma pakete. Mnogi so zelo težko prenašali zimo in mnogim je bilo težko iz drugih razlogov, vendar smo vse prestali, posebno zaradi tega, ker je za nas posredoval ljubljanski škof Rožman.

S. Leandra iz Doline je prikazala taborišče na Rabu. Ona je bila dodeljena za otroško vrtmarico na tem otoku, kamor jih je poklicala italijanska vojska. In ko je končala svoje delo v vrtcu, se je vsa

šice. Znano je, da je bil v Rašici rojen Primož Trubar in da je osnovna šola v Bazovici poimenovana po njem. Po ogledu Trsta so si v družbi učiteljstva, župnika in predstavnika staršev ogledali zanimivosti Bazovice in bližnje okolice ter se poklonili žrtvam druge svetovne vojne v Sv. Križu in Bazovici. Po kratkem ogledu razstave prvomajškega tekmovanja so šli še na strelišče k spomeniku bazoviških žrtev. S tem smo jim vrnili gostoljubnost, ko smo bili gostje šole v Vel. Laščah pred dvema letoma.

Nova Vrabčeva zbirka moških zborov

Te dni je izšla v Trstu zbirka moških zborov, ki jo je napisal in pripravil Ubald Vrabec. V tej zbirki je osem pesmi: Slovenska pesem, Bilečanka, Sinoči me dekletje je vprašalo, Kralj Matjaž, Moj rojstni kraj, Fughetta, Lector ed auditor, Rdeča tulpa.

Zbirka je delno namenjena zborom, ki so dosegli določeno tehnično usposobljenost in težijo za naprednejšim umetniškim izrazom. Morali bi jo imeti vsi tisti, ki spremljajo in beležijo današnje slovensko kulturo. Note in besedilo so lepo in jasno napisane. Tudi format in estetika zbirke sta posrečeni. Zbirka je na voljo v slovenskih knjigarnah v Trstu in v Gorici.

posvetila skrbi za bolnike. Taborišče je bilo zelo slabo oskrbovano posebno v začetku, ko še ni bilo ničesar organizirano. Zaporniki so ležali kar v blatu, brez struhe, dobivali so v tisti nesnagi mnoge bolezni, tudi kolero in so v velikih množicah umirali. Trdijo, da jih je umrlo okoli 11.000.

Nazadnje je spregovoril še kaplan pri Sv. Ivanu v Trstu, Peter Sorli. On se je vrnil iz Dachaua. To je bilo najhujše taborišče, kar smo jih Slovenci poznali. Odpeljali so ga že precej proti koncu vojne, vendar še toliko zgodaj, da bi bil lahko shiral. Nekaj časa so bili zaprti duhovniki sami zase. Spominja se zlasti odličnih čeških duhovnikov, ki so bili vsem v veliko tolažbo in oporo. Zaprt je bil s kardinalom Beranom, ki mu je za božič daroval kos črnega kruha. Opisal je nekatere zelo napete trenutke, ko so čakali, kdaj jih bodo odpeljali na strelišče, oziroma v krematorij. Tehtal je 47 kg in ni bil zmožen pobrati s tal ničesar. Moral se je oprijeti kakega predmeta ali človeka, če se je sklonil. Nosili so zelo čudne uniforme, poabrane po vsej Evropi, z majhnimi rokavi, s kratkimi hlačami, a vse to ni bilo važno; važno je bilo le to, da bi preživeli.

Tako je v vseh teh preživelih jetnikih zorela vera, da bodo morda le dočakali konec vojne in da bodo morda prišli živi iz nje. K sreči so tudi prišli. Tako je bila vera v svobodo končno poplačana.

Misli ob spomeniku v Sv. Križu

V četrtek 1. maja so v Sv. Križu pri Trstu odkrili nov spomenik 61 padlim vaščanom partizanom. Ob tisti priložnosti je domači župnik pred blagoslovitvijo spomenika in pred molitvijo za padle imel tale navogor:

»Bratje in sestre! Zbrali smo se tu ob novem spomeniku, da počastimo spomin tistih naših vaščanov, ki so pred 30 leti darovali svoja mlada življenja za svobodo in boljše bodočnost našega malega naroda, ki je bil toliko teptan, preziran, zapostavljen in zaničevan in celo obsojen na smrt. Zato naj gre naš poklon najprej tem našim junakom, njihovim staršem, bratom in sestram, ki so skupaj z njimi delili strah, trpljenje, žalost, solze in tudi zmago.

Vseh naših vaščanov, ki so se borili proti okupatorju in so umrli v narodno-osvobodilni borbi, je bilo 61. Jaz bi dodal k tem 61 borecem za svobodo našega naroda še dva, ki se nista sicer borila, kakor oni, s puško in mitraljezom, ki pa sta vendar veliko prispevala k zmagi narodno-osvobodilne borbe.

Prvi teh dveh borecev je bil msgr. Andrej Furlan. Preden je prišel v to župnijo, je bil kaplan pri Novem Sv. Antonu v Trstu. Tam se je skupaj s kaplanom Cokom zanimal za delavstvo. Za župnika te župnije je bil imenovan leta 1906. Tu je bil celih 37 let do leta 1943. V tej vasi je ustanovil prvi slovenski otroški vrtec in posojilnico. Kako je branil pod fašizmom naše narodne pravice in koliko je pretrpel, da je ohranil vsaj v cerkvi našo lepo besedo in pesem, veste bolje vi starejši vaščani kot jaz. In kakor mnogi drugi zavedni Slo-

venci, je moral tudi on spiti četrtilitrni kozarec ricinovega olja.

Drugi teh dveh borecev, ki ga naša vas tudi ne sme nikoli pozabiti, je župnik dr. Jožef Gracar. Sem je prišel leta 1943. Takoj po padcu fašizma je začel zbirati otroke v župnišču in jih s pomočjo učiteljice Bezinove učiti materinega jezika. Leta 1945 je rešil vas pred uničenjem. Nemci so namreč hoteli zažgati vas, toda dr. Gracarju je s posredovanjem uspelo to namero preprečiti.

Naključje je hotelo, da gleda ta naš novi spomenik proti kamnitemu križu, ki so ga postavili naši verni predniki že pred 200 leti. Na njem visi borec vseh borecev, junak vseh junakov, zmagovalec vseh zmagovalcev, Kristus Bog, ki je izvojeval največjo zmago, kar jih pomni človeška zgodovina, saj je s svojim vstajenjem od mrtvih premagal smrt in nam zaslužil večno življenje. Na predvečer svojega trpljenja nam je ta borec za časne in večne pravice vseh narodov dal novo zapoved ljubezni. »Ljubite se med seboj,« je rekel, »kakor sem vas jaz ljubil.« S to novo zapovedjo nam je pokazal pot, po kateri lahko pridemo do tako zelenega miru. Pot do miru je medsebojna ljubezen, je medsebojno spoštovanje, je pravičnost in strpnost drug do drugega, je želeti dobro drug drugemu, je pomagati drug drugemu. Druge poti za dosego miru in prave svobode ni. In zato hodimo, dragi bratje in sestre, vztrajno po poti, ki nam jo je pokazal Kristus, pa bomo uživali mir in svobodo, ki sta poleg življenja in zdravja, največji dobrini, za kateri so se borili in tudi vsi naši padli.»

Koncert na goriškem gradu

V soboto dne 26. aprila je na goriškem gradu v dvorani deželnih stanov nastopil pod vodstvom Stefana Mavrija Komorni zbor iz Nove Gorice. Gostovanje tega zbora je omogočila goriška občina v okviru kulturnih izmenjav z Novo Gorico.

Poleg Komornega je nastopil še zbor Občinskih uslužbencev iz Gorice pod vodstvom Franca Valentiniča, ki je pred kratkim gostoval v Šempetru. Ob koncu sta oba zbora pod vodstvom S. Mavrija zapela pesem »Vsi so prihajali«, ki je posebno navdušila občinstvo.

Med prisotnimi so bili člani občinske skupnosti iz Nove Gorice, goriški župan De Simone, odbornika Agati in Moise ter drugi. Prisotna je bila tudi pokrajinska odbornica Marija Ferletič, ki je tudi opravljala vlogo prevajalke.

Take kulturne izmenjave so zelo hvalevredne, saj utrjujejo sožitje med obema tu živečima narodoma. - C. K.

Predložena lista Slov. skupnosti v Števerjanu

V ponedeljek so v Števerjanu predložili listo Slovenske skupnosti z znakom lipove vejice, katere nosilec je dosedanji župan Stanislav Klanjšček. Sledijo po abecednem redu: Corsi Hadrijan, Sovenca; Hladnik Beris, Sovenca; Knez in Di Battista Helena, Britof; Komjanc Nikolaj Simon, Valerišče; Mužič Alojz, Križišče; Pintar Aleš, Bukovje; Prinčič Jožef, Jazbine 19; Skok Armand, Jazbine; Simič Jožef, Ščedno; Terpin Ciril, Križišče; Terpin Emil, Ščedno.

Odbor Kmečko delavske zveze, sekcije Slovenske skupnosti je nadalje določil kot števerjanske kandidate za pokrajinsko listo Slovenske skupnosti Alojza Mužiča, Hadrijana Corsija in Marjana Terpina. V ta namen so v nedeljo pobirali podpise za pokrajinsko listo in jih zbrali veliko število, kar dokazuje pripravljenost števerjancev za podporo slovenski listi.

Rupa

Toliko ljudi naša vas še ni videla kot jih je prišlo letos na »Praznik firtalje«, ki je trajal kar tri dni, 26. in 27. aprila ter 1. maja. Vsi ti ljudje so se zbrali na prijaznem prostoru ob rupenski cerkvi. Imeli smo sončno vreme, tako da smo lahko ves program neovirano izpeljali.

Nastopila sta dva glasbena ansambla iz Števerjana: Lojzeta Hledeta in Veseli Števerjanci. Otroci so rajali, peli in recitali. Ni manjkalo pevskih zborov; poleg domačega mešanega so radi prišli med nas moški zbor »Mirko Filej« iz Gorice, moški zbor iz Štimavra, nonet iz Sovodenj in še mešani zbor iz Štandreža in moški iz Opatjega sela.

SLOVENSKA SKUPNOST - GORICA

vabi vso

SLOVENSKO MLADINO NA SREČANJE

ki bo v četrtek 15. maja ob 20.30 v prostorih Katoliškega doma v Gorici.

Slovenska skupnost in 15. junij

V teku so priprave na volitve, ki bodo 15. junija letos. Tajništvo Slovenske skupnosti v Gorici se krepko pripravlja na ta važen trenutek našega političnega delovanja. Zbirajo se podpisi za pokrajinski svet in za svete občin Gorica, Števerjan, Sovodenje in Doberdob. Prav tako so v teku pogajanja za sestavo kandidatnih list, ki jih bo Slovenska skupnost predstavila v najkrajšem času.

V tem važnem trenutku se Slovenska skupnost obrača na vse slovenske volivce, da podprejo njena prizadevanja, ki so vsa usmerjena v boj za slovensko predstavnost in za priznanje pravic našemu narodu.

Ni tu mesto, da bi se lotili kakih ideoloških sporov in razlikovanj, ker edino skupen in slovenski nastop nas bo lahko dostojno predstavljal pred italijansko javnostjo. Zato Slovenska skupnost še enkrat poudarja, da je edino slovensko predstavnostno zares merodajno in učinkovito v današnjem političnem položaju.

Vsa namigovanja, da je Slovenska skupnost tako ali drugače obarvana in že zaradi tega proti določenim slovenskim kro-

gom, so neresnična in škodoželjna. Slovenska skupnost bo vedno podpirala vsa prizadevanja, ki bodo v prid slovenske manjšine v Italiji. Se nikoli se ni potegovala za rešitve, ki so bile v škodo našemu ljudstvu. Vedno in povsod se je postavila na prvo mesto, ko je šlo za slovenske koristi; številni so njeni posegi in uspehi.

Je pa tudi res, da ni vedno dosegla vsa, kar si je postavila za cilj. A takrat ni bila ona sama kriva. In je gotovo, da ni vedno uspela, ker je imela premalo opore pri slovenskih volivcih. Zato se prav sedaj obrača do teh, da jo volijo in podprejo, ker edino številno slovensko predstavnostno bo lahko z močnim zaletom in prepričanjem delovalo v korist slovenske manjšine.

V tem našem dolgem boju je zato dobrodošel in potreben vsak slovenski glas. Slovenska skupnost se že vnaprej zahvaljuje slovenskim volivcem, ker ji bodo gotovo prišli na pomoč. Prihodnje volitve so važen preizkusni kamen za našo politično organizacijo in za njeno bodoče delovanje nasploh.

Občinska seja v Števerjanu

V torek 29. aprila je bila zadnja seja občinskega sveta v Števerjanu v tej mandatni dobi. Sejo je vodil župan Klanjšček. Svet je imenoval v konzorcij 4. deželne cone za promet odbornika Cirila Terpina. Nato je svet razpravljalo o novem staležu občinskih uslužbencev. Svet je tudi imenoval Hadrijana Koršiča in Marjana Terpina v pokrajinsko komisijo za davke ter odobril najetje posojila v znesku 48 milijonov lir za popravilo občinske stavbe.

Na seji je prišlo do nekakih zaključkov o delovanju sveta, ki so bili zlasti od strani manjšinskih svetovalcev neutemeljeni in osebni. Cas bi bil, da bi manjšina v Števerjanu res sledila razvoju naše občinske uprave in mu sledila hitreje, ker izgleda, da je za naše svetovalce manjšine današnji tempo življenja res prehitel.

Ureditev usadov. Dežela je s pismom z dne 18. aprila sporočila občinski upravi v Števerjanu, da bo uredila usade, ki so nastali na cestah ob zadnjih nalivih in sicer »pod tejo« na Križišču in to na lastne stroške. To je važno sporočilo, saj gre škoda v nekaj desetnih milijonov.

Obveščamo, da je naš sedež v ul. Santa Chiara 2 (drugo nadstropje) odprt od 17.30 do 20.30 vsak ponedeljek, sredo in petek. Vabimo slovenske rojake, da se zaradi morebitnih pojasnil in potreb zglašijo v uradu osebno ali pa telefonirajo na 82056 ob zgoraj navedenih dneh in urah.

SLOV. SKUPNOST - GORICA

★ OBVESTILA

Mali oder Stalnega slov. gledališča iz Trsta bo nastopil v petek 9. maja ob 21. uri v Katoliškem domu v Gorici z igro Stanka Majcna »Apokalipsa«.

Osnovna šola v Rojanu priredi v nedeljo 11. maja ob 17. uri v Marijinem domu zaključno šolsko prireditev s petjem, prizori in deklaracijami.

DAROVI

Za tiskovni sklad: Lucija Salatei 10.000; družina Brajnik 4.000; Križmančič Ana, Bazovica, 1.000; N. N., Gropada, 4.000; namesto cvetja na grob Angele Družina darujeta družini Petaros in Curman iz Zabečja 10.000 lir.

Za Zavod sv. Družine: N. N. iz Sovodenj 5.000; družina Hvala namesto cvetja na grob pok. Franca Antonič 10.000 lir.

Ob odkritju spominske plošče Lojzetu Bratužu daruje njegova družina za Katoliški dom in za PD »Podgora« po 25.000 lir.

V spomin na pok. Alojzija Frandoliča je daroval Virgil Bratina iz Tržiča za Zavod sv. Družine 10.000 lir.

Namesto cvetja na grob sestre Jožefe daruje Franc Terpin za cerkev v Števerjanu in na Jazbinah po 25.000 lir.

Iva Stibilj daruje za Alojzijevešče in za ACM po 7.500 lir.

Za Alojzijevešče: družina dr. Teofil Simič 5.000 lir.

Za goriške skavte: Adrijan Podveršič 5.000 lir.

Namesto cvetja na grob Viktorju Godničju daruje učiteljstvo in ravnateljstvo osnovne šole v Nabrežini 14.000 lir.

N. N. z Opčin daruje po 5.000 lir za tiskovni sklad Katoliškega glasa, za Alojzijevešče in slovenske misijonarje, 10.000 lir pa za Zavod sv. Družine.

Za cerkev na Opčinah: Breclj Pina 4.400; Marijan Dolenc 5.000; Ivanka Dolenc 5.000; Sosič Bernarda 10.000; Signoracci 5.000; Bartoli Luciano 10.000; družina dr. Vuga 10.000; Lojzka Škerlavaj 2.000; Tončka Gorkič 10.000; Terezija Škerlavaj 5.000; družina Možina 5.000; Ana Hrovatin 4.000; N. N. 1.600; N. N. 2.600; N. N. 600; N. N. 600; Pavla Milič 2.000; Justina Gombač 10.000; družina Hrovatin 5.000; N. N. 10.000; družina Mancusso 5.600; družina Paoli 5.000; Ivanka Dolenc 6.000; N. N. 10.000; Babič Marija 10.000; N. N. 600; Marija Dolenc 10.000; N. N. 1.000 in 600; Kalc Herminija 10.000; družina Michelin 4.000 lir.

Za Slomškov dom v Bazovici: športnik iz Trsta 5.000 lir; izletniki iz Vel. Lašč 27.000 din.

Za novi oltar v Bazovici: N. N. v spomin pok. Petra Grgiča 5.000, v spomin pok. Zorota Grgiča: družina Zlobec-Zagar 2.000, Marija Križmančič 2.000, Miloš Križmančič iz Gropade 5.000 lir.

Za stolnico v Skopju: družina dr. Teofil Simič 10.000; N. N., Trst, 12.000 lir.

Za cerkev v Senovem: N. N. iz Trsta 5.000 lir.

Za lačne: C. B., Gorica, 5.000 lir.

Vsem plemenitim darovalcem Bog povrni, rajnim pa daj večni pokoj!

ŠPORT

ACLI S. Giacomo - Olympia 3 : 2 (15 : 1, 8 : 15, 5 : 15, 15 : 13, 15 : 12)

Olympia je v Trstu doživela svoj tretji poraz v letošnjem prvenstvu. Tekma je bila za »modre« zelo pomembna, saj bi v primeru zmage imeli skoraj matematično gotovost za prestop v višjo ligo. Tudi Tržačani so dali v tej tekmi vse iz sebe, saj edino zmaga bi jim še omogočala borbo za eno prvih mest.

Slaba razsvetljava, spolzka tla itd. so naše igralce tako presenetili, da v prvem setu sploh niso obstajali; in to je v rezultatu 15 : 1 zelo očitno.

Kot že na mnogih prejšnjih tekmah, se je moštvo v drugem setu zbralo in z dobrim napadom in blokom onemogočilo nasprotnika in osvojilo oba naslednja seta. Preveč napačnih servisov in slabo prestrežanje prvih žog je »modre« stalo četrtri set, v katerem so že vodili s 13 : 11. V odločilnem petem setu so nekateri igralci popolnoma odpovedali; nekateri zaradi pomanjkanja treninga, drugi vsled premajhnih izkušenj.

Kje so vzroki tega poraza? Brez dvoma ima Olympia zadnje čase mnogo težav: zasedena telovadnica, pomanjkanje resnih tekem, saj morajo »modri« igrati trening tekme z goriškimi moštvi, ki so mnogo slabša. Vse to je privedlo do upada forme in to tudi atletske, ki je bila vedno skrito orožje »modrih«.

Posebna pohvala gre goriškim navijačim, ki so spremljali ekipo in jo stalno bodrili. Pri tem moramo povedati, da je bila tržaška publika zelo nešportna, saj se je do goriške ekipe izrazila z gesli kot: »Viva l'Italia, abbasso gli jugoslavi, abbasso gli s'ciavi!« Proti takemu izzivanju bi morala vsa slovenska športna društva skupno protestirati!

V soboto bo Olympia gostovala v Vidmu, kjer bo srečala ekipo Pav-Despar. V prvem srečanju so zmagali Videmčani in ta poraz »modre« še danes peče. Naj jih to podžiga, da popravijo v svojo korist.

Kronist

★

LJUBLJANSKA TV

Sporod od 11. do 17. maja 1975

Nedelja: 10.20 Otroška oddaja. 12.05 Nedeljsko popoldne. 18.05 Zivljenje Leonarda da Vincija. 20.05 »Po lastni presojie«.

Ponedeljek: 17.35 Japonske lutke. 18.10 Mešani zbor iz Celja. 18.45 Kakovostno odmerjene diete. 20.05 »Glorijas«, I. del. 21.35 Kulturne diagonale. 22.05 Kratek film.

Torek: 17.35 Mala lupinica. 18.20 Egipt za časa Tutankamona. 21.00 »Thibaultovi«.

Sreda: 17.30 Viking Viki. 18.45 Miško Kranjec. 20.05 »Pozor, banditi«, film.

Četrtek: 18.20 Vzpon človeka. 20.05 »Žive vezi«. 21.15 Četrtekovi razgledi. 21.45 Glasbeni magazin.

Petek: 18.15 Ansambel Toneta Kmetca. 18.45 Spoznavajmo otrokov svet. 20.05 »Besede in glasba«, film.

Sobota: 15.55 Nogomet Proleter: Bor. 18.10 Doktor Seuss. 18.40 Barguzinski zapovednik. 20.00 »Vuk Bubalo«. 20.30 Beograjska pomlad. 22.35 »Tujec na vlakue«.

ZAHVALA

Iskreno se zahvaljujemo vsem, ki so z nami sočustvovali ob izgubi naše drage mame in sestre

Terpin Jožefe vd. Korsič

Se posebno se zahvaljujemo g. župniku Antonu Prinčičju, darovalcem cvetja in vsem, ki so pokojno spremili na njeni zadnji poti.

Sinovi, hčere, bratje in ostalo sorodstvo

Jazbine - Števerjan - Trst - Podgora - Pevma - N. Gorica - Gorica, 4. maja 1975

Korsič

Podjetje, ki je od obrtniških izkušenj prešlo v trgovinsko dejavnost

NOVA PRODAJALNA POHISTVA VAM NUDI

- serijsko pohištvo
- pohištvo po meri
- preureditve

OBIŠČITE NAS!

POSEBNI POPUSTI

TRST

Ul. S. Cilino, 38 (pri cerkvi sv. Ivana)

Tel. 54390

RADIO TRST A

Poročila: 7.15 (samo ob delavnikih), 8.15, 11.30 (samo ob delavnikih), 13.15, 14.15, 17.15 (samo ob delavnikih), 20.15 in 22.45. Dejstva in mnenja: 14.30 (samo ob delavnikih).

Sport: (dnevno) ob 20.00 uri.

Sporod od 11. do 17. maja 1975

Nedelja: 9.00 Sv. maša iz župne cerkve v Rojanu. 10.15 Poslušali boste. 11.15 Mladinski oder: »Tonček in suša«. 12.00 Na božna glasba. 12.15 Vera in naš čas. 13.00 Kdo, kdaj, zakaj. 14.30 Nedeljski vestnik. 15.45 »Poplavljeni mravljišče«. Igra. 17.30 Sport in glasba. 18.30 Nedeljski koncert. 19.15 Zvoki in ritmi. 20.30 Sedem dni v svetu. 20.45 Pratika. 22.10 Sodobna glasba.

Ponedeljek: 11.40 Radio za šole. 12.00 Opoldne z vami. 14.30 Pregled slov. tiska v Italiji. 17.00 Za mlade poslušavce. 18.15 Umetnost... 18.30 Radio za šole. 18.50 Baročni orkester. 19.10 Odvetnik za vsakogar. 20.35 Slovenski razgledi. 22.15 Klasiki ameriške lahke glasbe.

Torek: 11.35 Pratika. 12.50 Medigra za pihala. 17.00 Za mlade poslušavce. 18.15 Umetnost... 18.30 Komorni koncert. 19.10 Copova pisma. 19.25 Za najmlajše. 20.35 F. Čilea: »Adriana Lecouvreur«, opera. 21.50 Nežno in tiho.

Sreda: 11.40 Radio za šole. 12.00 Opoldne z vami. 17.00 Za mlade poslušavce. 18.15 Umetnost... 18.30 Radio za šole. 18.50 Deželni koncerti. 19.10 Družinski obzornik. 19.30 Zbori in folklor. 20.35 Simfonični koncert. 22.00 Pesmi brez besed.

Četrtek: 11.35 Slovenski razgledi. 17.00 Za mlade poslušavce. 18.15 Umetnost... 18.30 Skladatelji iz njihove korespondence. 19.10 Narava in sodobni človek. 19.25 Za najmlajše. 20.35 »Luna v megli«. Dramska fantazija. 22.05 Južnoameriški ritmi.

Petek: 11.40 Radio za šole. 12.00 Opoldne z vami. 17.00 Za mlade poslušavce. 18.15 Umetnost... 18.30 Radio za šole. 18.50 Sodobni italijanski skladatelji. 19.15 Pripovedniki naše dežele. 20.35 Delo in gospodarstvo. 20.50 Koncert. 21.50 V plesnem koraku.

Sobota: 11.35 Poslušajmo spet. 15.45 Avtoradio. 17.00 Za mlade poslušavce. 18.15 Umetnost... 18.30 Koncertisti naše dežele. 19.10 Liki iz naše preteklosti. 19.20 Pevska revija. 20.35 Teden v Italiji. 20.50 »Alamut«. 21.30 Vaše popevke.

OGLASI

Za vsak mm višine v širini enega stolpca: trgovski 70 lir, osmrtnice 100 lir, k temu dodati 12% davek IVA.

Odgovorni urednik: msgr. dr. Fr. Močnik
Tiska tiskarna Budin v Gorici

Izdaja Katoliško tiskovno društvo